

Vận dụng phương pháp giáo dục “Học đi đôi với hành” của Hồ Chí Minh trong dạy học môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam cho sinh viên

Lý Trung Thành*

*TS. Khoa Giáo dục Chính trị, trường ĐHSP-ĐHTN

Received: 28/4/2024; Accepted: 8/5/2024; Published: 20/5/2024

Abstract: "Learning with practice" is one of the important educational methods that President Ho Chi Minh stated. It has great significance for the education and training work of schools. For political theory subjects in general, and History of the Communist Party of Vietnam in particular; applying this educational method is necessary. The article focuses on clarifying Ho Chi Minh's viewpoint on "learning together with practice" and its application in teaching History of the Communist Party of Vietnam for pedagogical students; thereby, contributing to improving the effectiveness of studying this subject for students on the basis of linking learning and practice.

Keywords: Educational methods, learning with practice, Ho Chi Minh, History of the Communist Party of Vietnam, pedagogical students.

1. Đặt vấn đề

Lịch sử Đảng Cộng sản (ĐCS) Việt Nam là một trong số các môn học lý luận chính trị được giảng dạy trong các trường cao đẳng, đại học ở Việt Nam. Với đặc thù là môn học gắn nhiều với lý luận, sinh viên (SV) sẽ khó có thể học tốt nếu giảng viên (GV) không có hình thức tổ chức và sử dụng các phương pháp dạy học phù hợp, hiệu quả để kích thích tính tích cực, chủ động của người học. Vì thế, vận dụng phương pháp giáo dục (PPGD) “học đi đôi với hành” theo quan điểm Hồ Chí Minh vào giảng dạy môn học này sẽ giúp SV vừa nắm bắt được tri thức của môn học, vừa vận dụng nó vào giải quyết các vấn đề nảy sinh trong thực tiễn. Môn học sẽ trở nên có ý nghĩa hơn đối với SV. Đồng thời, nó còn góp phần nâng cao chất lượng của môn học, đáp ứng chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo (CTĐT) các nhà trường.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về “Học đi đôi với hành”

Quan điểm giáo dục “học đi đôi với hành” đã được Hồ Chí Minh nêu ra và sử dụng hiệu quả trong công tác giáo dục cán bộ, đảng viên. Quan điểm này có ý nghĩa quan trọng đối với sự nghiệp phát triển giáo dục của nước ta.

Hồ Chí Minh quan niệm “học” là một hoạt động nhận thức tích cực, là quá trình tiếp thu tri thức, kinh nghiệm, kỹ năng... một cách tích cực, toàn diện và thường xuyên của mỗi người. Việc học vừa là trách

nhiệm, vừa là nghĩa vụ của mỗi người. Theo Bác “*học để làm việc, làm người, làm cán bộ. Học để phụng sự Đoàn thể, giai cấp và nhân dân, Tổ quốc và nhân loại*” [3, tr. 208.]. Việc học phải được thực hiện thường xuyên, mọi nơi, mọi lúc, “*học ở trường, học ở sách vở, học lẫn nhau và học trong nhân dân*”.

Tuy nhiên, “học” chỉ có thể hiệu quả khi được thực hành. Với Hồ Chí Minh, “hành” không chỉ là sự vận dụng kiến thức chuyên môn được học vào thực tiễn mà còn là quá trình để rèn luyện bản thân, tạo ra tri thức mới trong quá trình lao động, sản xuất, làm khoa học, làm cách mạng. “Học” và “hành” luôn phải gắn liền với nhau. Hồ Chí Minh khẳng định: “*Học mà không hành thì học vô ích. Hành mà không học thì hành không trôi chảy*” [3, tr.361]. Điều này, sẽ khắc phục được lối học vẹt, dạy chay trong giáo dục, đem lại lợi ích thực thụ của việc học. Bởi theo Người “*dù xem được hàng ngàn, hàng vạn quyển lý luận, nếu không biết đem ra thực hành, thì khác nào một cái hòm đựng sách*” [2, tr.275].

Quá trình học và hành phải được thực hiện thường xuyên liên tục, nếu không việc học sẽ trở nên lạc hậu, không bắt kịp với tiến bộ của thời đại, việc hành cũng sẽ trở nên vô nghĩa không còn phù hợp, mang lại ý nghĩa, giá trị cho thực tiễn. Người cho rằng “*Học hỏi là một việc phải tiếp tục suốt đời. Suốt đời phải gắn liền lý luận với công tác thực tế. Không ai có thể tự cho mình đã biết đủ rồi, biết hết rồi. Thế giới ngày ngày đổi mới, nhân dân ta ngày càng tiến bộ, cho*

nên chúng ta phải tiếp tục học và hành để tiến bộ kịp nhân dân” [4, tr.129]. Bản thân Hồ Chí Minh chính là tấm gương sáng trong việc gắn kết giữa “học đi đôi với hành”, học không biết mệt mỏi để chèo lái con thuyền cách mạng Việt Nam đi đến thắng lợi, để nền giáo dục Việt Nam có những bước tiến như ngày hôm nay. Bác luôn căn dặn “*các em sẽ phải vừa làm vừa học, nghiên cứu không những trong sách vở mà ngay trong những công tác của mình*” [5, tr.527-528]. Đối với những điều mình được học, được nghiên cứu khi đem thực hành, áp dụng không được dập khuôn, máy móc, cần phải linh hoạt, mềm dẻo, khéo léo để mang lại chất lượng công việc. Người chỉ dẫn “*khi trở về làm việc, cần phải áp dụng những điều đã học cộng với kinh nghiệm của mình vào công việc thực tế một cách khôn khéo, mềm dẻo, phù hợp với hoàn cảnh chứ không nên máy móc*” [1, tr.40].

Như vậy, “học đi đôi với hành” là PPGD quan trọng được Hồ Chí Minh đề cập đến nhiều trong kho tàng lý luận của Người, đặc biệt trong công tác giáo dục đào tạo. Nó góp phần quan trọng hình thành một nền giáo dục hiệu quả, chất lượng, thúc đẩy xã hội phát triển.

2.2. Vận dụng PPGD “học đi đôi với hành” của Hồ Chí Minh vào dạy học môn Lịch sử ĐCS Việt Nam cho SV

Lịch sử ĐCS Việt Nam là môn học bắt buộc với 2 tín chỉ, được giảng dạy trong các trường đại học, cao đẳng của nước ta. Môn học nghiên cứu về quá trình hình thành, phát triển của ĐCS Việt Nam cũng như quá trình Đảng lãnh đạo cách mạng Việt Nam từ năm 1930 đến 2018.

Đây là môn học thuần túy về lý luận, nên việc nâng cao chất lượng môn học, để làm thế nào SV thật sự nắm vững được kiến thức môn học và vận dụng nó vào thực tiễn đang là vấn đề đặt ra cho GV giảng dạy môn này ở các trường đại học, cao đẳng của nước ta. Vì thế, việc vận dụng PPGD “học đi đôi với hành” của GV trong dạy học môn Lịch sử ĐCS Việt Nam sẽ mang lại giá trị ý nghĩa cho môn học, khơi dậy ở SV tính tích cực, chủ động muốn chiếm lĩnh tri thức của môn học và vận dụng nó để giải quyết các vấn đề nảy sinh trong đời sống.

Trong bài viết này, chúng tôi xin đưa ra một số giải pháp giúp GV có thể vận dụng tốt PPGD “học đi đôi với hành” theo tư tưởng Hồ Chí Minh trong dạy học môn Lịch sử ĐCS Việt Nam như sau:

Một là, GV cần tích cực đổi mới hình thức tổ chức dạy học, sử dụng kết hợp các phương pháp, kỹ thuật dạy học hiện đại để tăng cường gắn kết lý thuyết với thực hành, lý luận gắn với thực tiễn, đưa kiến thức

môn Lịch sử ĐCS Việt Nam trở nên gần gũi và có ý nghĩa thật sự đối với SV

Trên thực tế dạy học ở bậc đại học được thực hiện bởi hoạt động dạy của GV và hoạt động học của SV nhằm thực hiện mục tiêu CTĐT của nhà trường. Trong quá trình tổ chức giảng dạy môn Lịch sử ĐCS Việt Nam, GV cần phải nắm vững kiến thức của các chương, mục; xác định được đâu là kiến thức trọng tâm cần trang bị cho người học để xây dựng các bài tập thực hành vận dụng cho phù hợp, giúp SV có thể rèn luyện được tư duy, giải quyết được các vấn đề thực tiễn đang đặt ra.

Các bài tập vận dụng cần được xây dựng từ dễ đến khó để đảm bảo SV có thể vừa củng cố lại kiến thức, đồng thời từng bước vận dụng kiến thức đó vào để nhìn nhận, đánh giá những vấn đề nảy sinh trong thực tiễn.

Như khi giảng về quá trình ra đời của ĐCS Việt Nam, GV có thể cho SV thực hành bằng việc tổ chức cuộc thi “*Tim hiểu về ĐCS Việt Nam quá trình ra đời và phát triển*”. GV cũng có thể chia nhóm cho SV thảo luận và đưa ra những ý kiến tranh luận để phân bác lại các luận điểm sai trái thù địch trong việc chống phá Đảng, chống phá nhà nước ta của các lực lượng phản động.

Ngay trong quá trình dạy học, GV cũng nên thường xuyên lồng ghép các hình thức tổ chức dạy học như sân khấu hóa; phối hợp với Đoàn Thanh niên, Hội SV, các Câu lạc bộ của nhà trường để tổ chức các cuộc thi thể hiện tài năng trí tuệ của SV trong việc rèn nghề tạo sân chơi bổ ích cho người học.

Đây chính là sự vận dụng quan điểm “học với hành phải đi đôi” của Hồ Chí Minh trong công tác giảng dạy. GV cần phải nâng cao trình độ, rèn luyện phẩm chất đạo đức người thầy giáo XHCN, không ngừng đổi mới sáng tạo, luôn tạo cho người học những sân chơi bổ ích, có sự kết hợp chặt chẽ giữa học và hành, lý luận gắn với thực tiễn.

Hai là, để gắn “học với hành” trong dạy học môn Lịch sử ĐCS Việt Nam, GV cần kết hợp giữa tổ chức dạy học trên lớp với thực tế chuyên môn cho SV một cách hiệu quả.

Hồ Chí Minh đã chỉ ra một cách cụ thể về việc vận dụng phương thức học đi đôi với hành: “*ngoài cách học ở trường, ở lớp, học trên sách, báo, v.v., có một cách học rất tốt ai cũng có thể tham gia hằng ngày. Đó là học tập ngay trong sản xuất, học tập những người, những tổ, những đơn vị tiên tiến...*” [3, tr.120-130]. Vận dụng chỉ dẫn này của Người, trong quá trình xây dựng kế hoạch giảng dạy môn Lịch sử ĐCS Việt Nam, GV cần tăng cường các giờ học thực

tế chuyên môn gắn với nội dung của môn học tại các địa phương để SV được trải nghiệm thực tế, để hiểu hơn về kiến thức của môn học, vận dụng được kiến thức đó vào giải quyết vấn đề nảy sinh trong thực tiễn tại các địa phương.

Muốn thực hiện tốt việc tổ chức thực tế chuyên môn cho SV, GV cần xây dựng kế hoạch cụ thể, chi tiết. Trong kế hoạch, cần đề xuất rõ việc đưa SV đi thực tế chuyên môn ở địa phương nào, nội dung thực tế đó sẽ đáp ứng cho đơn vị kiến thức nào của môn học; thời gian đi trong bao lâu; SV phải thực hiện những nhiệm vụ gì để thực hành đối với môn học....

Ba là, vận dụng PPGD “học đi đôi với hành” của Hồ Chí Minh vào giảng dạy môn Lịch sử ĐCS trong việc kết hợp giữa kiến thức bài giảng của GV với quá trình tự học, tự nghiên cứu của SV.

Day học không chỉ là quá trình dạy của GV mà còn đòi hỏi quá trình học của SV. Với kiến thức rất rộng và khó của môn Lịch sử ĐCS Việt Nam, nếu chỉ dựa vào bài giảng trên lớp của GV, SV sẽ không thể hiểu sâu sắc được hết kiến thức của môn học. Vì thế, SV còn cần phải tự học, tự nghiên cứu không chỉ là giáo trình mà còn phải khai thác tư liệu về ĐCS Việt Nam qua các thời kì từ các nguồn học liệu trên thư viện, sách báo, các trang web, các phim tư liệu, các phóng sự, gặp gỡ các nhân chứng lịch sử... SV tích cực, chủ động nghiên cứu tài liệu liên quan đến môn học cũng là biểu hiện sự vận dụng của “học đi đôi với hành”. SV muốn hiểu cặn kẽ về tri thức môn học, buộc họ phải không ngừng học tập nghiên cứu đào sâu kiến thức từ bài giảng của thầy cô trên lớp kết hợp với các kiến thức cũng cấp từ giáo trình, các nguồn học liệu.

Bốn là, GV cần đổi mới hình thức KTĐG đối với môn Lịch sử ĐCS Việt Nam một cách linh hoạt phù hợp với đối tượng người học, cơ sở vật chất của nhà trường.

Hiện nay, các trường đều tiến hành cải tiến mạnh mẽ việc kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của người học, đảm bảo đánh giá được thực chất hiệu quả dạy và học một cách khách quan, toàn diện, trung thực, không chỉ đơn thuần là kiểm tra kiến thức mà còn cần phải kiểm tra cả năng lực vận dụng thực hành của SV. Các hình thức thi vấn đáp, thi thực hành được áp dụng rộng rãi ở nhiều môn học trong các nhà trường, trong đó có môn Lịch sử ĐCS Việt Nam. Tất cả những điều đó sẽ góp phần giúp người học ngày một trở nên thành thạo trong công việc, đáp ứng được mục tiêu đào tạo của các nhà trường hiện nay.

Đối với môn Lịch sử ĐCS Việt Nam, SV trước nay thường thi tự luận với các câu hỏi mang tính chất

trình bày, điều này sẽ tạo nên sự thụ động trong quá trình học tập của người học. Để khắc phục việc học thuộc lòng, học vẹt theo lối “tâm chương, trích cú” của SV, khi học các môn lý luận chính trị, GV nên lồng ghép các câu hỏi thi mang tính vận dụng, đánh giá, rút ra ý nghĩa, bài học kinh nghiệm khi nghiên cứu vấn đề đó đối với bản thân, địa phương, xã hội hay với giai đoạn lịch sử đó.

Năm là, vận dụng PPGD “học đi đôi với hành” trong dạy học môn Lịch sử ĐCS Việt Nam gắn với công tác nghiên cứu khoa học của SV và GV các nhà trường.

Trong quá trình giảng dạy môn Lịch sử ĐCS Việt Nam nói riêng, các môn lý luận chính trị nói chung, GV cần thực hiện việc gắn kết chặt chẽ giữa đào tạo và nghiên cứu khoa học. Với phương châm GV là nhà khoa học, đào tạo dựa vào nghiên cứu khoa học và nghiên cứu phục vụ nâng cao chất lượng đào tạo, các đề tài nghiên cứu khoa học thuộc lĩnh vực lý luận chính trị phải mang lại hiệu quả thiết thực, cung cấp về mặt cơ sở lý luận cho việc hoạch định đường lối chính sách cho các địa phương, các sở ban ngành..., góp phần chuyển dịch cơ cấu kinh tế, xóa đói, giảm nghèo và phát triển kinh tế - xã hội của các địa phương.

3. Kết luận

Giảng dạy các môn lý luận chính trị nói chung, môn Lịch sử ĐCS Việt Nam nói riêng ở các trường cao đẳng, đại học ở nước ta có vai trò quan trọng trong việc giáo dục đường lối chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống cho SV. Bởi vậy, để các môn học này thật sự thấm nhuần với SV, GV cần vận dụng tốt và hiệu quả quan điểm “Học đi đôi với hành” của Hồ Chí Minh. Nhà trường, GV và người học đều cần phải có ý thức, trách nhiệm trong việc không ngừng tăng cường gắn kết lý thuyết với thực hành, để sản phẩm đào tạo của các nhà trường đáp ứng được yêu cầu ngày càng cao của xã hội. Đúng như chỉ dẫn của Hồ Chí Minh: “Lý luận phải đem ra thực hành. Thực hành phải nhằm theo lý luận.

Tài liệu tham khảo

1. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, t.4, Nxb CTQG, Hà Nội.
2. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, t.5, Nxb CTQG, Hà Nội.
3. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, t.6, Nxb CTQG, Hà Nội.
4. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, t.7, Nxb CTQG, Hà Nội.
5. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, t.12, Nxb CTQG, Hà Nội.